

هنر اهل بیت

سرشناسه: مدیرین، مدیرین و نام پدیدآور: هنر اهل بیت
عظیم السلام، ویراسته: روزهای رزمندگان اسلام / سید حسن منتظری،
مشخصات نشر: قم، شهید کاظمی، ۱۳۹۴ | مشخصات ظاهری: ۲۳۲ ص.
۲۱×۲۴ س.م. | شابک: ۳-۹۶۵۵۷۰۸۲۳۰۹۵۵ | وضعیت فهرست نویسی:
فاپا | یادداشت: چاپ قبلی: کتاب بیوس، ۱۳۸۰، بهروردی (۱۳۹۱) | موضوع:
جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ - خاطرات | موضوع: جنگ ایران و عراق،
۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- سپیدان -- وصیتنامه ج. رده بندی: شنگره: DSR ۱۶۲۸/۱
۱۳۹۱ ۹۷۳۶ | رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۲۳۰۹۲۲ | ۵ | سناسی ملی:
۲۶۹۶۸۲۷

نویسنده: سید حسن منتظری
نویت چاپ: چهارم، اول نشر: بهار ۹۷
قیمت: ۲۵,۰۰۰ تومان
مدیریت هنری و آماده سازی: مؤسسه شهید کاظمی

تمامی حقوق برای نشر شهید کاظمی محفوظ است

❖ دفتر مرکزی نشر و بخش: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه اول،
فروشگاه ۱۳۱ | تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۴۰۸۴۴-۶
۳۰۰۱۴۱۴۴۱ | پیامک: www.manvaketab.ir

عضویت در
باشگاه مخاطبان

 <http://instagram.com/nashreh-shahidkazemi>
 <https://telegram.me/Nashrehshahidkazemi>

قلم و بیان من عاجز است که مقاومت عظیم و گسترده میلیون‌ها مسلمان شیفته خدمت و ایثار و شهادت را در این کشور صاحب الزمان - ارواحنا فداه - ترس نماید. از حماسه‌ها و رشادت‌ها و خیرات و برکات فرزندان معنوی کبر، حضرت فاطمه زهرا علیها السلام سخن بگویند؛ که همه این‌ها از هنر اسلام و اهل بیت و برکات پیروی امام عاشورا سرچشمه گرفته است.

امام خمینی رحمته الله علیه

صیغه امام، ج ۲۰، ص ۱۹۸

مسئله یاد شهیدان یک مسئله محلی و منطقه‌ای نیست. مخصوص یک مردم خاص و زمان خاصی نیست. همیشه به این احتیاج داریم. نباید اجازه بدهید که مندرس بشود این یاد.

مقام معظم رهبری

بیانات در دیدار دست اندرکاران کنگره بزرگداشت دوازده هزار شهید آذربایجان غربی، ۱۳۹۶/۷/۲۰

۱۵	مقدمه
۲۱	مقدمهٔ جاب چهرم

فصل اول مبانی معنوی

۲۵	حقیقت جنگ
۲۸	نسیم رحمت
۳۰	یک قدم تا بهشت
۳۲	برای اهل بیت
۳۷	انگیزه‌ها
۴۱	رمز ماندگاری
۵۰	پرهیز از شعار
۵۱	صدق و اخلاص
۵۵	جنگ ولایی

فصل دوم انس | ۶۱

۶۴	در جستجوی هدایت
۶۸	معرفت و شناخت
۷۱	توجه متقابل
۷۳	در بیان و
۷۴	سبب جامگان
۷۷	عذابیت نام صادق
۷۸	معنویت
۷۸	زنگارهای
۸۳	نام و نشان‌ها
۸۴	یگان‌ها
۸۴	فرارگاه‌ها
۸۵	عملیات‌ها
۸۷	اعزازها
۸۷	شعارها
۹۰	نوشته‌ها

فصل سوم توسل | ۹۳

	جلوه‌های توسل
۱۰۰	آشنایی با قبر
۱۰۲	دو کوهه
۱۰۵	جبهه مسجد

۱۰۶	ناله‌های شبانه
۱۰۷	درودهای رحمانی
۱۰۹	حاج آقا صلواتی

فصل چهارم الگوهای رفتاری | ۱۱۷

۱۲۲	دنيا گ
۱۲۹	مستجابات
۱۳۱	رسم رفتار
۱۳۴	سیره پیامبر (ص)
۱۳۸	خدمت‌رسانی
۱۴۰	همراه با قرآن
۱۴۳	تأثیر و جعلنا
۱۴۴	فرمانبری
۱۴۷	اخيار روزانه

فصل پنجم انقطاع | ۱۴۹

۱۵۰	غریت در فکّه
۱۵۹	بیشه تنهایی
۱۶۱	زیردبد دشمن
۱۶۲	پرستوهای نجات

فصل ششم نماز | ۱۶۹

۱۷۲	عصر بندگی
۱۷۳	جاذبه نماز
۱۷۴	مهر و تسبیح شهدا
۱۷۵	نمونه نماز
۱۷۶	آنچه در نماز
۱۷۷	نماز شب
۱۷۹	زنداد: سب و خیز

فصل هفتم پیدامیرالمومنین | ۱۸۳

۱۸۵	امام اول
۱۸۷	شب احیا
۱۸۹	زائر عاشق
۱۹۲	تشییع شبانه

فصل هشتم فاطمه درمان دردها | ۱۹۵

۱۹۷	زیباترین الگو
۲۰۳	ارادت‌ها
۲۰۵	سجده نجات بخش
۲۰۹	خروش اروند
۲۰۹	پیشانی بند سبز

۲۱۰	مثال فاطمه علیها السلام
۲۱۲	احترام به سادات
۲۱۴	خونخواهی مادر
۲۱۶	عبادت فاطمه علیها السلام
۲۲۱	در بین آن دیوار و در

فصل نهم

سروران جوانان بهشتی | ۲۲۷

۲۲۹	امام حسن مجتبی علیه السلام
۲۳۱	امام حسین علیه السلام
۲۳۲	گردان هشتاد نفره
۲۳۷	هنرمند شهید
۲۳۹	وصیت نامه ها
۲۴۰	شوق دیدار
۲۴۲	اشک های روان
۲۴۶	نوجوان عاشق
۲۴۷	سجاده اشک
۲۵۰	کارت عروسی
۲۵۱	آزمون سخت
	عبور از موانع
۲۶۳	شب عاشورا
۲۷۰	حبیب بن مظاهر

فصل دهم شور حسینی | ۲۷۳

۲۷۵	مسک به امام حسین علیه السلام
۲۷۸	مقال قاسم علیه السلام
۲۷۹	حنجر بریده
۲۸۰	انتشار کشتن
۲۸۴	امام علیه السلام
۲۸۶	تاریخ یزدی علیه السلام
۲۸۸	پرستش علیه السلام
۲۹۲	عنایت ها
۲۹۲	تربت آسمانی
۲۹۵	افزار دشمن
۲۹۶	پرچم یا حسین
۲۹۶	عزاداری
۳۰۲	فرمانده مداح

فصل یازدهم امام رضا علیه السلام | ۳۰۹

۳۱۲	پرچم پیروزی
۳۱۲	لباس آخرت
۳۱۶	دعوت نامه

فصل دوازدهم امام زمان علیه السلام | ۳۲۳

۳۲۵	در جست وجوی یار
۳۲۶	فدایی امام زمان علیه السلام
۳۲۸	بازگشت به آشیانه
۳۳۰	حضر، پایدار
۳۳۵	شمیم دوست
۳۳۶	غواص عارف

فصل سیزدهم

در آرزوی وصال | ۳۴۱

۳۴۳	شور شهادت
۳۴۴	دعای عروس
۳۵۱	نکن ای صبح طلوع
۳۵۲	سید شاهینی
۳۵۵	فنا فی الله
۳۵۶	عهد آسمانی
۳۵۷	حنایندان
۳۵۸	خبر از شهادت
۳۶۰	چشم به راه
۳۶۱	کنار دجله و فرات
۳۶۲	دیدار و فراق
۳۶۶	نزدیک است
۳۶۷	پنج دقیقه دیگر

فصل چهاردهم ذکر آخر | ۳۷۳

۳۷۵		محرین توشه
۳۷۶		ذکر دائمی
۳۷۹		بامهدی

فصل پانزدهم غفلت | ۳۸۱

۳۸۵		غرور در برابر
۳۸۷		شکست کریم
۳۹۰		غفلت در بدر

حاجمه | ۳۹۵

۳۹۷		سخن آخر
۳۹۹		درخواست

نمایه ها | ۴۰۱

۴۰۳		آیه ها
۴۰۵		حدیث ها
۴۰۸		شعرها
۴۱۰		شهبان
۴۱۵		نام ها
۴۲۱		عملیات ها
۴۲۳		راویان
۴۲۹		کتاب ها

■ مقدمه

سال‌های زیادی است که جنگ و جبهه فاصله گرفته‌ایم و در این فاصله طولانی روایت‌های مختلفی از آن دیده و شنیده‌ایم. در این بین آنان که در معرکه نبرد حضور داشتند نیازی به بحث و تفسیر دیگران ندارند؛ ولی کسانی که یا در آن روزها نبودند و یا بودند، اما توفیق حضور در جنگ را نداشتند، چاره‌ای جز اعتماد کردن به همین گفتارها و نوشتارها ندارند تا به کمک آن‌ها از جنگ و رزمندگان در عالم خیال و ذهن خود جزئی‌مایی ترسیم کنند.

اما متأسفانه در این عرصه کم‌لطفی‌های فراوانی به پیشکسوتان جنگ و شهادت روا شد و تحریف‌های خطرناکی اتفاق افتاد. تا آن جا که برخی چنان آن دوران را ایده‌آل، هیجانی، رؤیایی و دست نیافتنی تعریف کردند که گویی رزمندگان موجودات آسمانی و هاله‌هایی از جنس نور بودند که صحنه نبردشان آسمان‌ها بود.

افراطی‌گری این دسته چنان شدید بود که حتی وقتی فیلمی از جنگ ارائه می‌کردند دلآوری و شجاعت و ایثار رزمندگان را به قدری مبالغه‌آمیز به

تصویر می‌کشیدند که ذائقه مخاطب را به فضای سرد نا باوری و بی‌اعتمادی سوق می‌دادند.

اینان در تبیین بعد معنوی جنگ نیز تا آن جا پیش رفتند که امروزه حتی افرادی که مصداق‌های بارز و روشن و غیرقابل انکار معنویت سرشار جبهه را با چشم خود دیده‌اند، حاضر نیستند واقعیت‌های درخشان آن روزها را بر زبان جاری کنند.

در مقابل، کسانی هم پیدا شدند که از اساس منکر اصول و ارزش‌های والای پاک بردفاه مقدس شدند. این گروه که ضررشان اگر بیش‌تر از گروه اول نباشد، همین که هم نیست، امروزه به‌طور عجیب و غریبی تفسیری از رزمندگان و بابوها و انجیزه‌های آنان ارائه می‌دهند که اگر دلسوزان و دردآشنایان دوران حماسه و شهادت افامی نکنند، دیر یا زود تحریف و جفای بزرگی نسبت به سبقت‌ها و تثبیت خواهد شد که به آسانی قابل جبران نخواهد بود. چرا که مرور زمان و فاصله گرفتن از زمان جنگ و نیز سالمند شدن یادگاران دفاع مقدس و سکوت آنان در مقابل تحلیل‌های غلط، زمینه را برای پذیرش تحلیل‌های این سیم، مسدود و آماده می‌کند.

جنگ اتفاقی ساده و پیش‌پا افتاده نبود که بتوان به سادگی از کنار آن گذشت؛ بلکه یکی از سرمایه‌های ژرف و عمیق ملت و کشور است که باید برای حال و آینده از آن به خوبی بهره گرفت. از این رو پرداختن به حداسه دفاع مقدس و حراست از مبانی و بنیادهای اعتقادی و فکری رزمندگان، با اخلاص و نیز تنگ کردن عرصه بر کج اندیشان بد فهم، ضرورت می‌یابد. رهبر معظم در این باره چنین می‌فرمایند:

آن هشت سال جنگ بایستی تاریخ ما را تغذیه کند. ما باید از آنچه که در این هشت سال جنگ اتفاق افتاده، آن روحیه مقاومت، آن روحیه

فداکاری همراه با اخلاص، همانی که حقیقتاً در عرصه‌های جنگ ما وجود داشت، استفاده کنیم.

بدون تردید تنها انگیزه دینی رزمندگان را به سوی جبهه‌ها می‌کشاند، که تبلور آن در عشق و ارادت و انس با اهل بیت علیهم‌السلام نمایان بود. و این تنها معیشتی بود که در تمام جبهه‌ها جریان داشت. از این رو هر کجای جنگ نماد و ترسیمی از ارتباط با اهل بیت علیهم‌السلام بود. نمی‌گوییم به هر مکان و نقطه‌ای از جبهه که قدم می‌گذاشتی فرشتگان در رفت‌وآمد بودند. و مدعی هستیم هر خط و خطایی در یگان‌ها وجود نداشت. و باز ادعا نمی‌کنیم قرارگاه‌های نیپو و لشکرها مدینه فاضله بود. اما معتقدیم و مدعی هستیم روح جبهه، روح معنویت، بندگی خدا و انس و ارتباط با خدا و اهل بیت علیهم‌السلام بود. و همین روح معنوی جذبه‌ای قوی در ایجاد انگیزه برای حضور رزمندگان در مناطق عملیاتی گردید. و زمینه‌های شکوفایی استعدادها در جبهه را فراهم کرده است. بنابراین هر کس بر اساس آمادگی‌های روحی خود می‌توانست از این بستر استفاده کند و در مسیر رشد و تعالی خود پیشرفت نماید.

امروزه ما از درک و بهره گرفتن از آن فضای دین‌ساز و اخلاص و از همنشینی با سبکبالان آن دوران محرومیم. اما در عوض، میراث گرانبه‌ای شهیدان عاشورایی‌مان را در اختیار داریم و می‌توانیم از راه آشنا شدن با آنها به درک صحیحی از بهجت‌های روحی و لذت‌های معنوی آن عزیزان دست پیدا کنیم. وصیت‌نامه‌هایی که روشن‌گر اعتقاد، انگیزه و مرام شهداست؛ آثاری که امام راحل تأکید فراوان بر مطالعه و دقت در آن‌ها داشت و درباره آن فرمود:

این وصیت نامه‌هایی که این عزیزان می‌نویسند مطالعه کنید. پنجاه سال عبادت کردید و خدا قبول کند، یک روز هم یکی از این وصیت نامه‌ها را بگیرید و مطالعه کنید و تفکر کنید.^۱

بر این اساس مجموعه حاضر تلاشی است تا به دور از افراط و تفریط و بهیچ‌از‌ه گونه تصرف و تحریف به تبیین ماهیت و محتوای فکری و اعتقادی رزمندگان در طول جنگ بپردازد. باشد که به روی نسل‌هایی که در جنگ و جهاد از نزدیک ندیده‌اند پنجره‌ای گشوده شود که با روحیه، انگیزه و سیر ده‌ورانه صحنه‌های معنویت و عزت و شرف را آفریدند آشنا شوند. و نیز تمهیداتی را برای پرورش‌ها و ابهامات خود بیابند. تلاش ما در این اثر بر این اصل است که با بیان مطالب موثق و قابل اطمینان، حقایق جنگ را از زیارت کسان، بشنویم که بهترین برهه‌های عمر خود را در دوران طلایی سپری کرده‌اند. این روش بهترین راه برای معرفی ماهیت و محتوای کتاب است. از این رو منابع اصلی این متن را سخنان امام راحل علیه السلام، وصیت‌نامه شهدای عزیز، و سخنان و خاطرات رزمندگان و یادگاران گران‌قدر دوران دفاع مقدس شکیلا می‌دهد. دلاوران دلسوزی که با وجود فاصله طولانی از خاتمه یافتن جنگ هنوز هم بر مرام و عقیده ناب خود استوار مانده و بر حفظ آن پافشاری می‌کنند. در تنظیم این نوشتار چند اصل مورد توجه قرار گرفته است:

۱. دقت در صحیح بودن مطالب. بنابراین حتی در مواردی هم که از منابع نوشتاری استفاده کرده‌ایم در حد توان تحقیقی درباره ابعاد موضوع انجام شده و پس از اطمینان به درستی آن ذکر کرده‌ایم.
۲. پرهیز از منطقه‌ای شدن محتوای کتاب. بر این اساس در حد توان

کوشیده‌ایم تا با رزمندگان عزیز در نقاط مختلف کشور گفت‌وگو کنیم. و از خاطرات آنان که در یگان‌های مختلف اتفاق افتاده بود باخبر شویم.

چون متأسفانه امروزه مرکز نشینان همه چیز و حتی جنگ را به خود اختصاص داده‌اند و استان‌های محروم و دور از مرکز را به حاشیه رانده‌اند؛ باید همت کرد و این سنت غلط و ناپسند را شکست و از پرداختن به لشکرهای تهران و اصفهان و تبریز، فراتر رفت و به دیگران هم توجه نمود. البته ما رنده‌ای که با وجود بضاعت ناچیز، بیش از این مقدار توان تحقیق نداشته‌ایم به خاطر این قصور و ناتوانی از پیشگاه رزمندگان غیور و ولایت مدار استان‌های محتل به ویژه مناطق محروم پوزش می‌طلبیم. و امیدوارم با پاسخ مثبت این عزیزان به پیام و درخواست آخر کتاب، برای آینده از محبت‌ها و لطف‌های آنان بهره‌مند شوم و توفیق استفاده از مطالب غنی آنان را بیابم.

۳. هدف ما در این نوشتار بیان سیرت و صفات، انگیزه‌ها و اهداف رزمندگان در طول دفاع مقدس است. به همین خاطر تنها مطالبی بیان شده که مرتبط با این موضوع است. پس از بیان امدادهای غنی، خواب‌ها و دیگر موضوعات معنوی که بخش قابل توجهی از گودهای ارا تشکیل می‌داد اجتناب کرده‌ایم. ضمن آن‌که این قبیل مسائل به اندازه کافی مورد توجه نویسندگان و پژوهش‌گران قرار گرفته است.

۴. تمام مطالب به نام راویان آن آمده است. مگر چند مورد خاص به گوینده محترم آن حاضر به طرح نام خود نشد و مایل بود هم‌چنان گمنام باقی بماند.

در پایان ذکر این نکته ضرورت دارد که هرچند اساس جنگ و ماهیت آن، انگیزه‌های دینی و ارادت به اهل بیت علیهم‌السلام بود، اما متأسفانه به این مسئله

در آثار مکتوب به طور خاص توجه نشده است. امیدوارم در آینده نویسندگان توانمند و متعهد بیش تر به آن بپردازند و آرزومندم این کم ترین تلاش، مقبول پروردگار بی همتا و ولی نعمت‌مان حضرت صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه قرار گیرد و تا زنده ایم مشمول دعای خیر آن وجود شریف قرار گیریم.

اَللّٰهُمَّ اَجْعَلْ مَحَبَّتَیْ مَحَبَّةَ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَمَعَانِیَ مَمَاتٍ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

ان شاء الله

قم مقدس - سید حسن منتظرین

پاییز ۱۳۸۹

■ مقدمه، چاپ چهارم

هفت سال از انتشار اولیه کتاب هنر اهل بیت علیهم السلام گذشت. در این مدت دوستان و هم‌زمان دوران ملکوتی و طلایی دفاع مقدس که به مطالعه این اثر همت گماشتند، با بیان رسایت‌مندی خود نگارنده را مورد لطف و محبت قرار داده و مشوق این جانب در سومین تجدید و بازنگری این اثر، تالیف کتاب نهال‌ها، بیرومند، سیری در باورهای آزادگان سربلند گردید.

علاوه، عزیزانی که رسالت‌شان نقل خاطرات سعیدی و وثوق جنگ، در قالب راهیان نور و یا روایت‌گری در یادواره شهدا است، از مقبولیت این مجموعه به عنوان منبعی موثق و مورد اطمینان سخن گفتند. توفیق نگارش مجموعه حاضر که در تقویت اراده و عزم راسخ جوانان مسواری در مسیر دفاع از حریم اهل بیت علیهم السلام موثر افتاد، جای بسی شکر به درگاه پروردگار متعال دارد. چرا که از ثمرات آن تاثیر گذاری بر نسل خروشان سوم انقلاب است. کسانی چون شهید ولایت، محسن حججی که علاوه بر مطالعه کامل، به دفعات به آن مراجعه و بخش‌هایی از آن را بارها از نظر

گذرانید. و نیز دوستانش را به مطالعه آن ترغیب و تشویق نمود.
ادعای گزافی نیست که مجموعه حاضر به خاطر بهره‌مندی از خاطرات
شهدای بیش‌تر و دردانه‌های دفاع مقدس و نیز بهره‌مندی از انتقاد دلسوزان
موثرتر و خواندنی‌تر از ویرایش اول است.

خدای منان را برای این نعمت بزرگ و لطف فراوانش شکرگزارم که به
بن‌کم من توفیق داد تا سال‌هایی از عمر ناقابل خود را در مسیر راه و رسم
سپاهان طیاران، که به فرموده پیرروشن ضمیرمان کورشدنی نیست.^۱
امیدم که آنچه گفته شد و خوانده می‌شود، مورد قبول و رضایت مولا
و مقتدایمان حضرت بقیة الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه قرار گیرد.

اللَّهُمَّ اجْعَلْ مَحْيَايَ مَخِيَرَةً وَ مَحْيَايَ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ مَمَاتِي مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

ان شاء الله

آیت مقدس - سید حسن منتظرین

فروردین ۱۳۹۷